

“ Waterkwaliteit en visbestand in de Douvebeek anno 2026 “

De Douvebeek ontspringt op de zuidhelling van de Zwarteberg in Frankrijk, op een kilometer van de Belgische grens. Een deel van de Douvebeek vormt in het Heuvelland de grens tussen België en Frankrijk. Stroomafwaarts loopt de Douvebeek nog even over Waals grondgebied vooraleer in Warneton op de Franse grens in de Leie uit te monden.

1. Waterkwaliteit

[Zie: Integraal Waterbeleid – Leiebekken – Wateruitvoeringsprogramma 2025 – Bekkenbestuur 17 juni 2025]

[Zie: Integraal Waterbeleid – Leiebekken – Visie en acties]

De Douvebeek en de Spierebeek zijn gebieden van klasse 6. Ook op langere termijn wordt het moeilijk om de goede ecologische toestand te bereiken in deze gebieden.

Het brongebied van de Douvebeek wordt als ecologisch waardevol beschouwd met aanduiding als VEN-gebied. De focus ligt hier op natuurontwikkeling, oeverstructuurherstel, hermeandering, herstel van beekbegeleidende graslanden en beplantingen. In dit stroomgebied liggen talloze bosjes, struwelen, weidse landbouwgronden, houtkanten en holle wegen.

Toch heeft de Douvebeek een slechte waterkwaliteit en is het biologisch leven ondermaats. De macro-invertebraten zijn ontoereikend, maar het visbestand is al matig. Op het vlak van vismigratie is er nog werk, zodat vissen ongehinderd vanuit de Leie de bovenlopen kunnen optrekken.

De fysico-chemische waterkwaliteit is helaas nog zeer slecht. Zowel het fosforgehalte, de geleidbaarheid, het zuurstofgehalte, het sulfaatgehalte als het chemisch zuurstofverbruik kent grote normoverschrijdingen.

Meerdere grote bedrijven lozen afvalwater volgens vergunning in het oppervlaktewater en hypothekeren de goede waterkwaliteit in dit stroomgebied. De bovenlopen van de Douvebeek vallen vaak droog en enkel het effluent van bedrijven voedt dan de waterloop. In het verleden kwamen ook regelmatig incidenten voor. Het generieke beleid, zoals onder andere handhaving en bijkomende nutriëntenverwijdering, moet hiervoor een oplossing bieden.

De druk voor chemisch zuurstofverbruik is gezien de grootte van het afstroomgebied hoog, voornamelijk door huishoudens (53 %) en bedrijven (43 %). Voor stikstof is de druk vanuit de landbouw groot (83 %). Ook voor fosfor vormt landbouw de grootste druk. Opwaarts, op de flank van de Rodeberg, scoren de MAP-meetpunten zowel voor fosfor als stikstof goed.

Er zijn nog directe lozingen van huishoudelijk en industrieel afvalwater. De rioleringsgraad en zuiveringsgraad bedragen respectievelijk 63,3 % en 51,1 %. Door de zeer verspreide bebouwing liggen deze waarden een stuk lager dan het gemiddelde in het Leiebekken en het Vlaams gemiddelde.

In deze regio dienen veel IBA's geplaatst te worden. Er zijn onder andere puntlozingen op de Hellebeek en Lindebeek, twee bovenloopjes, die aangepakt moeten worden. In het stroomgebied van de Douvebeek zijn de RWZI's van Dranouter en Wulvergem gepland. Als beide dorpskernen gesaneerd worden, zal dit een positieve impact hebben op de waterkwaliteit van de Douvebeek.

Door de zandlemige grond aan de zuidzijde van de West-Vlaamse heuvels komt erosie voor. Erosiemaatregelen en bredere oeverzones kunnen de instroom van nutriënten beperken. Het respecteren van de 1 meter-zone leidt tot minder bodemdeeltjes, nutriënten en pesticiden in de waterloop. Aangepaste teelttechnieken kunnen erosie verminderen.

De structuurkwaliteit van de Douvebeek is matig. De oevers natuurlijk inrichten, de waterloop weer laten hermeanderen en vismigratie aanpakken kan de structuurkwaliteit verbeteren.

De Douvebeek is gevoeliger geworden voor overstromingen. Onder meer in maart 2012 en juni 2016 kwam een groot deel van de vallei blank te staan na hevige neerslag. Eén van de oorzaken is het dichtslibben van grachten en waterlopen door erosie in deze heuvelachtige streek. In Wulvergem kwam kritieke wateroverlast voor. Het bestaande bufferbekken op de Douvebeek wordt uitgebreid en geoptimaliseerd.

Het actieprogramma voor de Douvebeek omvat volgende gebiedsspecifieke acties:

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0360	Uitbreiden en optimalisatie van het bufferbekken op de Douvebeek.	Provincie West-Vlaanderen
8B_A_0160	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de Douvebeek.	Alle Gemeenten, Gemeente: Mesen, Gemeente: Heuvelland

*= Blue Deal actie

a) Fysico-chemische en biologische toestand

De waterkwaliteit van de Douvebeek is slecht door lozingen van industrie, huishoudelijk afvalwater van Dranouter en afvalwater van nabij de bron ter hoogte van de Rodeberg. Zowel het fosforgehalte, de geleidbaarheid, het zuurstofgehalte, het sulfaatgehalte als het chemisch zuurstofverbruik kent grote normoverschrijdingen.

De bovenlopen van de Douvebeek vallen vaak droog en enkel het effluent van bedrijven voedt dan de waterloop. In het verleden kwamen regelmatig incidenten voor. Het generieke beleid, zoals onder andere handhaving en bijkomende nutriëntenverwijdering, moet hiervoor een oplossing bieden.

De druk voor chemisch zuurstofverbruik is gezien de grootte van het afstroomgebied hoog, voornamelijk door huishoudens (53 %) en bedrijven (43 %). Voor stikstof is de druk vanuit de landbouw groot (83 %). Ook voor fosfor vormt landbouw de grootste druk. Opwaarts, op de flank van de Rodeberg, scoren de MAP-meetpunten zowel voor fosfor als stikstof goed.

Er zijn nog directe lozingen van huishoudelijk en industrieel afvalwater. De rioleringsgraad en zuiveringsgraad bedragen respectievelijk 63,3 % en 51,1 %. Door de zeer verspreide bebouwing liggen deze waarden een stuk lager dan het gemiddelde in het Leiebekken en het Vlaams gemiddelde.

In deze regio dienen veel IBA's geplaatst te worden. Er zijn onder andere puntlozingen op de Hellebeek en Lindebeek, twee bovenloopjes, die aangepakt moeten worden.

In het stroomgebied van de Douvebeek zijn de RWZI's van Dranouter en Wulvergem gepland. Als beide dorpskernen gesaneerd worden, zal dit een positieve impact hebben op de waterkwaliteit van de Douvebeek.

b) Gecontroleerd overstromingsgebied langs de Douvebeek

In 2022 werd in Wulvergem een gecontroleerd overstromingsgebied met spaarfunctie aangelegd. Er is een plaats voorzien waar landbouwers water kunnen capteren en waar sproeitoestellen kunnen worden gevuld. Er is een permanente watervoorraad van ongeveer 11.500 m³.

Daarvoor moest de Douvebeek opgestuwd worden. De bestaande betonnen constructie werd opengebroken en er is een visvriendelijke stuw in de plaats aangelegd.

Tijdens zeer droge periodes kan met schotbalken nog 2.500 m³ meer water opgespaard worden. Het project was onderdeel van Lynbatis binnen Interreg V France Wallonie-Vlaanderen. Een deel op rechteroever is toegankelijk voor recreanten. Ook werd een rustbank voorzien aan de opengebroken stuw.

2. Visbestand

a) Afvissing door INBO in 2008

Op de Douvebeek kon in 2008 enig visleven worden vastgesteld.

Op de meest stroomopwaarts gelegen locatie (Heuvelland) viste men enkel tiendoornige stekelbaarzen en driedoornige stekelbaarzen.

In 2004 ving men hier dezelfde soorten, in 1997 ving men op deze locatie niets.

De visindex steeg van een 'slechte kwaliteit' in 1997 naar een 'ontoereikende kwaliteit' in 2004 en 2008.

Op de locatie te Mesen ving men één driedoornige stekelbaars en één gibel. In 2004 ving men hier één tiendoornige stekelbaars, in 1997 enkel één driedoornige stekelbaars. De visindex blijft doorheen de jaren de 'slechte kwaliteit' scoren.

[Zie: Van Thuyne, G. en Breine, J. (2009). Visbestandopnames in Vlaamse beken en rivieren in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis' 2008. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (rapportnr. 32). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.]

b) Afvissing in 2012

In 2012 ving men driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars.

[Zie: Tabel in bijlage]

c) Afvissing in 2013

Op de Douvebeek werden in 2013 vier vissoorten gevangen:
de twee stekelbaarssoorten, paling en riviergrondel.

Het lokale waterlichaam met nummer L107_113 scoort nog 0,48 wat overeenkomt met een 'matige kwaliteit'.

[Zie: Van Thuyne G., Galle L., Maes Y., De Bruyn A., Lambeens I en Breine J. (2015). Visbestandopnames in het kader van het Referentiemeetnet 2013-Bemonsteringsverslag. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2015 (rapportnr. 11299278). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.]

[Zie ook: Tabel in bijlage]

d) Afvissing in 2019

Op de Douvebeek ving men in 2019 enkel een driedoornige stekelbaars.

In 2013 trof men nog de twee stekelbaarssoorten, paling en riviergrondel aan.

In 2019 is de EQR 0,2 wat overeenkomt met een 'slechte kwaliteit'.

[Zie: Van Thuyne, G.; Galle, L.; Maes, Y.; De Bruyn, A. Lambeens, I.; Terrie, T.; Breine J. (2021). Visbestandopnames in Vlaanderen in het kader van het Referentiemeetnet-Bemonsteringsresultaten 2019. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2021 (4). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel]

[Zie ook: Tabel in bijlage]

e) Afvissing in 2025

In 2025 werden door INBO 5 vissoorten gevangen, namelijk driedoornige stekelbaars, gibel, riviergrondel, serpeling en tiendoornige stekelbaars.

[Zie: Tabel in bijlage]

Wolvertem, april 2026

VERBEIREN Marc

TABELLEN afvissingen door INBO in 2012, 2013, 2019 en 2025

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Douvebeek	38592/162332	/	Heuvelland	West-Vlaanderen	Leiebekken	2012	driedoornige stekelbaars	7.00	29.80
Douvebeek	38592/162332	/	Heuvelland	West-Vlaanderen	Leiebekken	2012	tiendoornige stekelbaars	2.00	3.50
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2013	driedoornige stekelbaars	2.00	3.40
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2013	paling	1.00	55.40
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2013	riviergrondel	37.00	197.90
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2013	tiendoornige stekelbaars	5.00	12.70
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2019	driedoornige stekelbaars	1.00	0.30
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2025	driedoornige stekelbaars	8.00	29.20
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2025	giebel	4.00	7.10
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2025	riviergrondel	1.00	5.20
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2025	serpeling	2.00	25.60
Douvebeek	47299/161555	aan de Steenbrug	Mesen	West-Vlaanderen	Leiebekken	2025	tiendoornige stekelbaars	1.00	2.40

CIW – oppervlaktewaterlichamen - Leiebekken

☐ [Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde](#)

- [Karakterisering](#)
- [Doelstellingen](#)
- [Druk en impactanalyse](#)
- [Beoordeling](#)
- [Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen](#)

L107_113

DOUVEBEEK

Heuvelland, Mesen